

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУДАЙ ТАРИАЛАН ДЭЭРЭ

Крупскаягай нэрэмжэтэ колхоздо

Сэрэгэй үндэр баян тариа ургуулаа шудаа хэдэ бидээр тэрэгтэ сав соонь гээлтэгүйгөө сэрэгэй турмаар шургаада уялгалтай, гэжэ Би чурьд аймагай Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозой эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд тэрэгтэ. Унээрөөшье, хабарай тариалын өгөө үндэр ургасын түлөө мусэ хүлээгэ хайрлангүй эдгээрэй тэмсэбэн агадлайл үр дүн үндэр баян ургаса дээрэ харагдаа.

Колхоздо хүдэлмэрини хүсөө дутагалдай дээрээгөө өгөө бэрэ байдал тогтооодо. Нэгэ хүдэлмэришье хүн бүхэн 13 га үбэ сабнаха, нэгэ колхозной айм 38 толгой мал харуулаха ба хүн бүхэн 13 га тариа хурааха жэжээтэй байна. Ингээд байхадань тэндэхи колхознигууд нитээг шигдэб: хувишан залуу илгэнгүй барилдаа хураагдаа гаржаа, тэртөөдөөн нормоёо цуврэхэ ба үнүүлшээн дүүрэхэ, мүн социалистичкэ мурьсооние үргээр дэлгэрүүлжэ, харилцан ба гарангы болор хүдэлмэришье, бидээрэй гол шухала зорилоо болбол фронтын эригтын ёһоор колхозниг бүхэн хоёр — үрбэн хүнэй орондо ажлахага уялгатай.

Урда табилан зоржтоёо дүүргэтин тула ягэ жатлын койноо 4—5 хүнэй хүдэлмэригын орондо 2 боолтошон бооно. Тэжэ боолтошон 50 бүхэл орондо 100 бүхэл боолтоо колхознойгоо праваенин урда хутуу шара тангариг үгөө үгөө йн. Ингээд 6—7 хүн амаадаха, тээгээр дамжуулар хадаглана гараа. Тээгээр 0.80 гектар орондо үндэр бүрн нэгэ гектар хадахага ралтэ гүшэр-гүшэн бүхэл боолтон гэжэ бөө уялгалда.

Боолто боолтог нүхэд Дарьтэ Лодонова, Гармасу Банзарашеева, Анна Стершинова ба Загадай сомоной депутат Хандага Цыплова гэлшэ үндэр соогоо 50 бүхэлэй орондо 100—110 бүхэл тон байн шарагайтар боолто. 66 абадай үндэр Нынш Тухеев хажуулар сабнаха 0.80 га нормотой аал үндэр бүрн 1 га—1.10 гектар аалгүй хадана. Нүхэд Дүлэм Бодолова гараар хадхара үндэр бүхэндэ 1.25 гектар алааггүй байха юм. Үгээрэн Шавел Белоустыг гэлшэ мүн э үндэрэй нэгэ ба үлүүтэй нормо үгөө.

Тэрэгтэй баян ааламшад нүхэд П. Тудушова, Ц. Баданова, Б. Эрдынева ба бүтэй арбан долоо—олон үнэ баажа байгаа, тариагай хадхарага байлаха. Тээгээр амаадахан өгөө соогоо 0.40 гектар орондо 0.60—0.80 гектар хадхарага байна.

Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозной булад хутуу жамт өршөөм байгуулагын дээрээгөө ажалай үндэр бүтээжэ туялана. Баримт нэгэн нормоёо дүүргэгүй колхозниг байдал бүхэнгөө хүдэлмэришье байна. Хамта дээрэ 54 хүдэлмэригтэй хүлээгэ нормоёо дүүргэгүй нэгэнхэ хүн байхалгүй.

Ингээд Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозной мотори мурьсоонид түүрүү буури ээлхээр тэмсэжэ.

А Мангутов,
(«Б.М. Тунхай» корреспондент)

Намарай тарилга

Намарай тарилгы тарихадаа аэротехникин заабарие зүбөөр сахмжа, хайн шармагтай газарта тарила хэбэл, үндэр хэмжээнэй ургаса абадага байнамнай мэдээжэ. Намарай тарилга гэжэ үлэмжэ найдамтай, хосорхоор хомор тарьян юм. Иимэжэ энээнэхи хэжэр тариха ябадал болбол манай республикын эрхэ байдалда ажыхын тусгаар өхө удхашанартай байна.

Энээнэй удхашанары хайса ойлоһон аймагуудай колхозууд намарай тарилгы эршэмтэй шангаар ябуулна. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагай колхозууд—744 га, Мухаршэбэрэй—623 га намарай тарилга хэбэд. Мүн энэ худэлмэрише Яруунын, Прибайкальска ба бусад аймагуудыше муу бэшээр үнгэрзэнэ.

Гэхэтэй хамта, намарай тарилга республика дотор хангалтагуу ябана. Энээнэй баримтан зүбхэн дэ 4.653 га тарилан ябадал болоно. 56 га тарилан Кяхтын аймаг, Закаменай ба Баргажанай аймагууд республикага илангаяа гэдэргэнэ татана.

Иимэ байдал тэмсээр бэшэ. Намарай тарилгын таатай зохиод болзор үнгэржэ байна. Иимэжэ сентябриин 5-наа хожом бэшэ намарай тарилгы тариха дүүргэхын тулада хамаг хүсээг элсүүлжэ гэжэ юунхээшье шухала хэрэг болоно.

Баяр ба хүсэ түрүүлбэ

Турда байхан Москвагай салот үгөөн өгөө бунуудай дуун Кабарскийн аймагай колхозуудар дээн эгүүн колхознигуудай сэвжэ зүрхэ долоһон суурьатуулжа зоржжуулан байна. Аймагай колхозууд ургаса тариагайтаа хураалгы үгээ түргэн тэмсээр болзор доторны ба үришалан дүржээр эршэ хүсөөр зангидаба.

Жэшэ боолтон абадага, Брянскийн сомоной «Путь Ленина» колхоздо хураалгын хүдэлмэри түргээр ябуулагдаха байна. Энэ колхоздо хүдэлмэрин бүтээснэ удам дээшлүүлгын түлөө хүн бүхэн тэртөөдөөн нормоёо дүүрэхэ ба үлүүлшээн дүүрэхэ йн гэжэ үргэн тэмсэжэ хэдэбэ.

Жатлын машинист, Соого ордноо хамгаалгын дайнда хабдагша нүхэр Иван Прескин ба тэрэнэй тубаламша нүхэр Ниналай Бурдуковский гэлшэ эрчим сканшэе ажаалаараа алдар сууда гараба. Тээгээр үндэр бүрн нормоёо 150 процент дүсэргэнэ.

Тэрэгтэй «1 красной звезд Советов» гэжэ артелин колхознигууд шэн

таблэ гаргажа, шэнэ хүсөөр хүдэлмэришье гээбэ, жатлын машинист Григорий Кобылкин ба боолтошон Степанила Кобылкин гэлшэ үндэрнээгөө нормоёо хоёр жатын үлүүлшээн дүүрэгтэй юм.

Мүн «ОЦДВА» колхозой комбайнер нүхэр Хануш хүдэлмэришье тон байнаар өмхидэбэ. Тэрэнэй аргат тариада орошон түрүүшын үдэртэ 19 гектар хураалан байна. Энэ тэмсэ адхалгүй удам дээшлүүлгын түлөө тэмсэжэ оробо.

Байна бусад олон колхозуудар ургаса хураалгын эршэтэ үдэлгөөнүүд үргэжэ байна. Энэ артелинуудар үргэн колхознигуудай дунда үндэрнээгөө нормоёо дүүрэхэ ба үлүүлшээн дүүрэхэ абадал үгээр үндэр олошорно. Аймаг дотор тариа сохилгын ба түшээлгын халуун хүдэлмэри жэлэрэн өмхидэхгээ байна.

Бүхы хүсэ шадалаа фронтын тулаа үгээр ажаалаа хадга эдгээрэй саа шадалаа ажаалта тубаламшэ дамжаггүй.

М. Цифров.

ЗУВАГ ДЭЭРЭ: Ново-Брянска МТС шеницээг хурмажа байна. А. Поповой фото.

Темп ба хайн шанарай түлөө

КОРИ, сентябриин 1. (Телефондор ботоба). Хэдэ-хэдэн колхозуудар абадал үгээгээ дураамшада абажа байсан хүнүүдтэ тодорхой тобшо үндэр бурини даалгавари үндэтэгүй абадал олоор үзэгдэнэ. Тэрэнэй эсэстэ Хори, Хэжэнгийн аймагуудта соносхогдохон фронтотой дөбдэын график шалта шарьявар бөө дүүргэгдэгүй байханын эгитэ. Тимжэ дээрээгөө үндэр бурини ажыхыо бүрхдэжэ, хайн мууе акуруулаа абадал гэгдэнгүй.

Эндэхи зарим артелинуудта үзэгтэжэ байхан ажалай өмхидгээдэ дутагалдууды бары усаахалаа хадга хураалгын төмшө гуримдала, түрүүшүүлэй дүршэлэе дамжуулаха ба нормоёо дүүргэгдэгүй хүнүүды эгитэ гаргажа үгээхэ байна.

Доодо-Худанай сомоной Молоотовой нэрэмжэтэ колхоздо фронтотой декадын үедэ 30 гэрэн хүн хураалгада гарайлшье йнэ, тэндэхи ажал хайса өмхидгэдэгүй. Хэрбөө хүн бүхэнээ тодорхой даалгавари үгөөд, тэрэнэй хэбэрлэгдэгүй дүүргэгдэнэ шагшаад, хайн муу хүнүүды тэрэ дөрөнө харуулаар байгаа хадга энэ колхоз аймаг соогоо өртхмэлжэ йнбаха артегай байгаа гэбэшье, ласал ажалай өмхидгэ, бригадирнуудай үндэр тодорхой бэшэ хүдэлмэришье тэмсэр түрүү зэргээ абада.

Тимжээ Воронилкой нэрэмжэтэ колхоз гэдэ үсөөн жатгайшье йнэ, комбайннын хэдэ муу хүдэлжэ байлшье, ажаала хайса өмхидгэнэ байха юм. Энэ жэшэ хадга ажалай өмхидгэ хэдэ өгөө удхашанартай байлшье харуулаха өмшэ.

Саашань өмхидгэ зарим колхозууд фронтотой декада соносхог гектарай долоой түлөө нормоёо дэлгэрүүлшье, талханай түлөө, хураалгын шанарай түлөө тэмсэлэе бата алхара хангуулаха аажуу гаргажа байна. Тэрэнэе дари боноулажа, хураалгын шанар ба дөмшө алхара хаража үзэгтэ, гээлтэ тэй өмхидгүүр тэмсэе хэрэгтэй.

ВНИИ(б)-тэй Хоржин ба Хэжэнгийн аймагта тэрэ алуунууды саг дээрэн элдүүлжэ хэбжөөнүүды абана. Хэжэнгийн аймагой фронтотой тогтоолой ёһоор, Дунда-Худанай сомоной Воронилкой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлшэ Г. Пиревон гэлшэ ургасын гээтэ хэжэр гаргайнай йнэа дүлэ дутуу выговор абадал үдэлмэришье хадхарага байха юм. Хоржин МТС-эй комбайнер нүхэр Хусаев Кирилл нэрэмжэтэ колхозой тариа хураалаа тургаа маринаяа тааруулжа байхалгүй, дэлгүүр хадхан дээрээгөө амар 30 нүд талха тээгэн байна. Хэртэсаажэ ажаалаа догтоо абадал гаргажа байлшьегайгад түлөө тэрэ нүхэр Хусаев хүдэлмэришье гаргалдаа сүүдэ үгтэбэ.

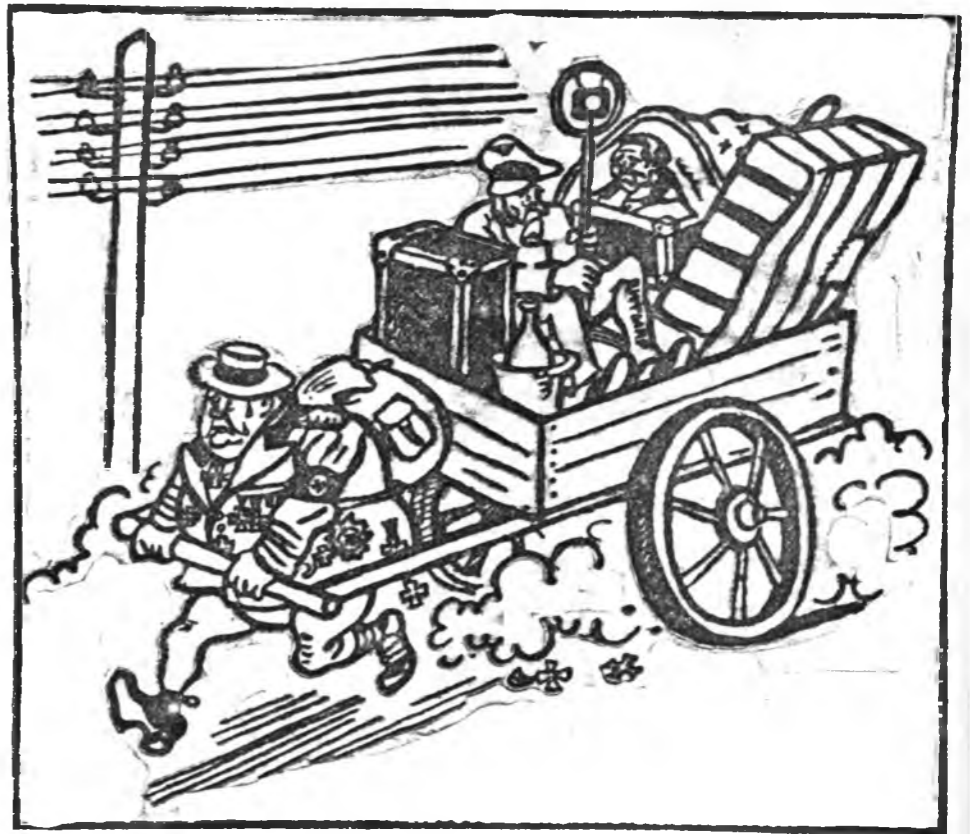
Мүнөө өмхидгэ хураалгын төмшө харуулаар тэрэнэй өмшөр, тухай шухала алхараада дамжуулаха зорилготой.

Д. Лубсанов,
(«Б.М. Тунхай» тухай корреспондент)

БЕРЛИНЬЭЭ АМАРАЛТАДА ГАРАГШАД

Берлиньөө ухад өмшөө тэмсэжэ тэмсэжэ байжа күүдгэбэй туша германска радио тон гүнээгү удхалтагаар тэмсэгэнэ: «Городо юм хүдөө гаража түрхэнбэ байхада, тэдэнэй бөө тампрын угаа хээр баймарха юм» гэнэ.

Бор. Билимовий зураг.

Хүдөө гаража бөө баймаруулаха ябана.

Таганрогы Улаан Армиин эзэлхэн тухай Америкэдэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 31. (ТАСС). Таганрогы Улаан Армиин частнуудай эзэлхэн ба, Ростовска областине немецко-фашистска бүхилтарашадаа үлүүд өмхөөлгөн тухай мэдээлэл США-да угаа өгөө ханга бодог түрүүлбэ. Америкэдэ радио энэ советскэ сэргэгүүдэй шэнэ илаата тухай мэдээсэгдүүднэ тайбарилхадаа хоёр жэл шалуу сагай турша соо Таганрог гер-

манска сэргэгүүдэй эвүн тээгөөн (улаа эхээр бүхэлүүдхэн база байхан юм, Тимжэ хадга хайсанай ара тала худар сумаран ороно, Таганрогы эзэлхэн довтолжэ сэргэгүүдэй шэнэ амжалтаг айбаттар шухала удхатай. Радио шэнжэлжэ бөшөөд болбол Улаан Арми баруун тээгээр улам саашаа дайнажа үргэлжээр гэжэ тэмсэгдэнэ.

Таганрогы Советскэ сэргэгүүдэй эзэлхэн тухай английска хэблэл газетэнүүд ба радио юу бэшэнэб

ЛОНДОН, августын 31. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулахын талдаа, английска хэблэл газетэнүүд Таганрогы эзэлхэн советскэ сэргэгүүдэй илааты өмхидгээ хэблэл газетэнүүд амарилжа байжад. «Таймс» гээд газетэ болбол редакционно статые советскэ сэргэгүүдэй үмбэй дэблэтын үнүүлшын тэрэ хайсанай үгтөө Улаан Армида айбаттар эхээр эсэргүүцэтэ хадан Мунс муртэй арле дүйшэн хэдэн германска хамгаалаа гэжэ мүнөө эсэргэе бутэ болгидоо тэмсэ бэшэнэ.

Лондонскэ радиогой шэнжэлэл бэшэлэе болбол Таганрогы советскэ сэргэгүүдэй эзэлхэниг тайбарилжа тургаа, Улаан Армиин энэ илаата болбол тэрэнэй стратегическа амжалтагуудай хүдэлмэришье шэнээр гэржэжэ гэжэ тэмсэгдэнэ. Оройой арми немецүүдтэ айбаттар шанга солхитогүүды өгөө. Английска радиогой дамжуулагдалын нүгөөдэ шэнжэлэл оромь немецүүд үлөө нэгэ айбаттар эхэ дилдэгдэе ороо гэжэ тэмсэгдэнэ. Улаан Армиин довтолгоо хэдэнэ немецүүд дээрээ өртөбө. Орохуй германска оборонын гол эхэ лхишүүдэй нормоёо булжажа абабэ тэмсэ гэнэ.

Английска авиаци Берлиндэ довтолбо

ЛОНДОН, сентябриин 1. (ТАСС). Авиациин министерствын мэдээсэгдэнэй ёһоор, августын 31-эй бүхн английска самолэдүүд Берлингэ хойлогон томо довтолгоон гэдэ, 15 минутын туршдаа төрөд дээрэ олон тоотой бүтэн ба гал бомбоонууд хадхадан байгаа. Эхэ өгөө түйжэр ба үсэгтэ тээрэгтэ-нүүд тээгдэнгээдэ. Город өхэ хандар

гадалда ороо. Столица дээрэ ба үдэрэндо ороо замүүд дэлгүүр хайсанай олон цэбэртэглүүлгүүд дүшүүрэн ата хадга йнэгад хэдэ гэжэ амжалтагүд хэдэнгүүды хэдэн байна. Байдаа-луудай үндэр дайсанай хэдэн тэмсэгтэ шугаагдаа. 48 английска бомбардировщик бусада бусажа өсөгтэй.

Союзнигуудай авиациин ябуулганууд

ЛОНДОН, августын 31. (ТАСС). Мюнхен—Гизбах гээд ажэвэйгээр ирэн райондо ба Рейдтгэ (Рейнланд областэ) английска бомбардировщикүүд томохон довтолгоо хэдэн тухай хуульгаар мэдээсэе. Дүйсбургта хайсанай объектууды атамвалгадаа. Августын 30-ай бүхн Франци ба Голман

лиша байгаа аэродромууд болон бүсэ объектууды довтолгоо хэдэн байна. Энэ бүхы операцинуудыа 28 английска бомбардировщикүүд бусажа өсөгтэй.

Рузвельт Вашингтондоо бусажа өрээ

ЛОНДОН, августын 30. (ТАСС). Мүнөөнөр үлүүгүүр Рузвельт Вашингтондоо бусажа өрээ гэжэ Рейтер агентство дамжуулаха. Саашан Байнагай секретарь Фрэнк гэлшын мэдүүлшэ-

лэй ёһоор, Рузвельт болбол өмхөөдгэй бүхүднэ үзбөөнөөнөө сэрэгтэй ба бусад дүтэбэрлэгшэнтэй хамта хэдээр дари зарлахан байгаа.

Данидахи байдал

Скавениусай датска правительство тушаалхан гараа

ЖЕНЕВА, августын 31. (ТАСС). Эдэ абталын мэдээсэгдэнэй ёһоор, Скавениусай датска правительство тушаалхан гараад, ажал хэрэгтэй ябуулха болхон тухай Копенгагенга хуу-

лигтаар соносхотобо. Министертөө мүүднэ ба генерална дегаргаментүүдны зары дээрэ жамт шугалууды үлгэжэ шэнжүүлгүүд үгтэжэ байна.

ЛОНДОН, сентябриин 1. (ТАСС).

Шведикэ эрдэнэ официална датскэ хүнүүдэй мэдээсэгдэнэй ёһоор, Копенгагенгай портдо байхан бүхы датска дорабинүүд немецүүдэй хаад хэдэн үрда тэрэ үрхиджэ эмшаннуураара шэнжээгдэнэ байна. Данийн үлэн сэрэгтэй хүсэвүүднэ командалаадын прикласаар өмшөөнөө үзэгжээр ябуулгэ хэдэ эрхэ кораблинэ командиор бүхэндэ олгогдохон байгаа. Энээнэй хүнүүдэр нэн хары шортын талдаа тэрэ байхан бүхы кулданууд далай худараа ороо, үлгэшэдын порт соогоо

шэнжээгдэбэ. Шведикэ эрдэнэ кораблуудай дунда нэгэ бронесексп, 2 өмшөөн, 4 минононц, үндэр доогуур ябадал 9 өмшөөн олон миниратлишье ба бусад сэвжэ харабилууд бич. Хуурай газар дээрэ датска үлэн сэрэгтэйхид хөөн хэрэгтэлтэй бүхы скандууды, мүн Мидельфарг гээд портоо эрьэ шадэрай бусах бүхы бичгүүдэгүүднэ тээгдэнэ байна.

Хачуусалата чедантор
Ц. ГАЛАНОВ.

Намарай тарилгы таатай болзор соонь хайнаар тариха

Манай орон сэрэгтэй ургасын хураала байна гэжэ. Улаан Армиин алаатанууды дарижа урса зоржтоо бадалган колхознигууд ба сохотуудай хүдэлмэришье болбол тариага шадала ба тургааһоор ба гээлтэгүйгөөр бууруулжа абажа, сахлыо ба түрэгтэ тушаала дүсэргэнэ. Тэрэнэй хажуулар түрүү колхозууд ба сохотууд дарижа гурьда хураалгын үгээ тулсдаг бусад хүдэлмэришье амжалтагүд байнаар хэдэ 1943 ондо парти бичэн партизанствын үгөөн хамга бүхы даалгаваринууды дүүрэхэ гэжэ оролгон.

Намарай тарилга гэжэ түбгаар шухала үдэтэй юм. Колхозно ба советскэ тариагануудай тула намар зоржтоо дүтүүлүүдтэй нийлэл өгөө буури эсэжэ. Намар тарилгадан тариагы үлэмжэ өгөө ургаса үндэр байлшын мэдээлэ. Улгэрнээгөө эхэлдэ олоншог объектүүд ба республиканын колхозууд ба сохотууд намарай тарилгы үргэжэбэн, тариалана хайнаар үндэр гэдэн, парса абажа сав соонь хадхала эдүүлшээн байгаа. Тээгээр мүнөө үндэр өгөө ургада суугаулан абажа байна. Үдэртэй түсхөөе үлүү гэртар дүүргэбэн обороний фондодо ба үсөөр дэлгэбэн районнуудта тулалдажа үлүү хажуу зорилгы тариагууды тарилан колхозууд бөөн бэшэ йн.

Энэ жэлэ Иванова областини колхозууд 25.000 гектар түсхөө гэдүүр хувишан гэдэ ургада абадан байгаа. Түсхөө гэдүүр тарилганууды мүн бусад объектуудыайше колхозууд хэдэ байна.

Тимжэ намарай тарилгы дарилахы ёһоор хэдэ байхан колхозууд тариаху-риалганын бичүү түргээр үдэлмэришье, тэндэхи заримыншын намарай тарилга хадхалашье болзор соонь ороно байна. Энэ бүтээ баримтанууд юу гэршэлхэ гэдэ: сэрэгтэй үсөөн байхал хэдэ бэрэ түбэгтэй байлшье, халуун хүдэлмэрини хадга соо хамга

лбүхы ажыхыо нэгэн доро ябуулжа гэжэ хэдэ бэрэ байлшье алаан, колхозууд хамга бүхы ажал хэрэгүүдэ хүдэлмэришье шадала байлшыншье дэбтэй. Эүгөөр энэ үргэ хажуу бэшэ байлшыншье мэдээлэ. Энэ угаа өгөө мэлээр хэжэ шаалаха хэрэгтэй.

Мүнөө хүдөө шугаагуудта тариалана хадга ба боолто тариа талхана бөөдөлхэй шунгалта эсэжэ үбэшадга гэдэ митын халуун хүдэлмэрини (хадга эхилжэ байхадна, колхоз, советскэ ба партизанствын үгөөн бүхы шадала ба материална төхмөлөө эсэжэ хэрэгтэглүүдэ үлэмжэ бүтээсэгтэй байнаар хэрэгтэе гэжэ тухай эхэ үдэтэй. Советскэ эсэжэглэбэн түсхэ, тэрэ үндэр эсэжэглэбэн түсхэ мүнөө хэдэ эсэжэглэбэн мүнөө өгөө хэрэгтэй. Ажал хүдэлмэришье өгөө, үбэгэрнэе гэжээжэ болохогүй. Энэ жэлэнэ табилга, энэ тэрэ хүдэлмэрише хэдэ тэрэ бүтээсэгтэй гээд сав боолоро адалга гэжэ колхозууд ба сохотууд тэ, дүрэндо тариагай ушарууда болоно.

Ороймнай хэдэн олон районнуудта намарай тарилга хэрэгтэглүүд тэмсээр ябуулгагдажа байна. Иркутска ба Саратовска областинуудай, Красноярска хураалгай колхозууд юу алаатанаар тарилга байдал. Энэнь юуэн дээрээгөө болоноб гэдэ: тэндэ тарианай ургаса хураалга абагы намарай тарилгагай хэлбэжэ өгөө ябуулжа шадалгүй.

Намарай тарилга ба мүн бусад төлөөлэй хүдэлмэришье амжалтагүд хайнаар үндэр гэдэ тэмсэ машинотариагорино станцинууд угаа өгөө ажал бүтээжэ байна. Хэдэн олон районнуудта тээгээр мүнөө тариаганууд тэн өгөө эрэгтэй байха юм. Машинануудын ээлжэ олон дутуунууд эсэжэ өгөө ажалгүй минн байдаг. Залуу тариануудта амаршье тулалдажэ үнүүлгэдэгүй. Хожомхоо абадан МПС-үдэй хүдэлмэришье, мэдэнигүүд станцинуудаа бүүсэ дэлгүүр аба-

лбаар өлөнхи сагаа гээдгэ зангай. Тракторнууды дүүрэн шадан соонь хүдэлмэришье гэжэ юуэн өгөө гэдэ хүдэлмэришье машинануудта нол дээрэ төлөөлжэ тулалдажа үзүүдэ ябадалы эрхэ байжарууда, тракторнууд тэ хэрэгтэй занас частнууд тухай оролтохо ёгожо. Нол дээрэ тракторнууды адалгүй хайнаар хүдэлмэришье түлөө МПС-эй хүдэлмэришье бүхы шадала ба эрчим бэлтгэе үгээ хэрэгтэй.

МПС ба сохотуудай хүдэлмэришье шадан партиан ба советскэ организацинууд долоонолоо, абадан МПС-эй хүдэлмэришье дутуу дунда эвүүлшэ (төв түргээр салтууда турьян, тракторнууд хамга хайнаар хэрэгтэглэе тулалда, колхозууд ба сохотууд намарайшаа тарилгы амжалтагүд хайнаар тарилга ба намарай шар хадхала болоно.

Машинануудаа хүсэ дүүрэн ба партиан хайнаар хэрэгтэе гэжэ өмшөр унаагаар шарса хадхала ба, тарилга хэдэ тухай алхараада хүдэлмэришье (кабаны) болохогүй. Хаанга колхозууд тэ зарим нормоёо нол дээрэ бэшэ, хайн гэр талгад өмхидгэ ажалдэ хүдэлмэришье абадал бүрн байлшье тээгшэргүй. Хэбээ хэдэ бүхы дээрэе тоолоо мөө хадга амаршье колхозно намарай тарилгада абажа нэгэ хэдэ өмшөр ба саргичалы өдөжэ болохо байна. Зарим хүдэлмэришье муртадой орондо саргууд ба үлгээдэ хэрэгтэе болохо юм.

Тээгээр хайнаар хадхала тариаганууд урда дээр эрдэмээр эдүүлгэдэ бэртарихын түлөө—энэ энэ хадга 1943 оной хадар колхозууд ба сохотуудта бол шухала мөөн байха юм. Тимжэ энэ мөөн мүнөө намарай тарилгы үсөө нол жезүг байха хэрэгтэй. Намарай тариалана өрхө эхэлдэ үндэр өгөө ургаса абахын тулада хайса элдүүлгэдэгэн, үгтэжүүдэгдэн ба барла тарилга хэрэгтэй. Хэрбөө шар